

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3307

Vragen van de leden **Leijten** en **Jansen** (beiden SP) aan de minister voor Wonen, Wijken en Integratie en de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over de *verzelfstandiging van Philadelphia uit Espria*. (Ingezonden 2 juni 2009)

1

Wat is uw reactie op de verzelfstandiging van Philadelphia uit Espria?^{1 en 2}

2

In hoeverre is de personele unie van Philadelphia, Woonzorg en Evean nu ontbonden?

3

Wat voor soort nieuwe fusie ontstaat er nu tussen Woonzorg en Evean? Hoe oordeelt u over een personele unie als samenwerkingsvorm? Is hier de toestemming van de minister vereist?

4

Erkent u dat de personele unie feitelijk een fusie betekende, zeker gezien de voorgenomen uittreding van Philadelphia? Zo nee, hoe beoordeelt u deze gang van zaken?

5

Erkent u dat een fusie (al dan niet officieel of personeel) altijd instemming moet hebben van personeel, zorgvragers en/of huurders? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe gaat u dit regelen?

6

Bent u van mening dat het draagvlakonderzoek dat onlangs gedaan is over de wens van de samenwerking eerder vóór de fusie had moeten worden gedaan? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe gaat u dit regelen?

7

Welke kosten zijn er gemoeid met de fusie en nu met de verzelfstandiging?

8

Welke afhankelijkheid blijft er voor Philadelphia bestaan van Espria/Woonzorg, via het opgekochte vastgoed?

9

Bent u van mening dat in fusieprocessen kerntaken (zorg voor mensen/sociale woningbouw) veronachtzaamd worden? Zo nee, denkt u dat Philadelphia/Espria een uitzondering is? Zo ja, hoe gaat u dit in de toekomst voorkomen?

10

Zijn bij Evean en/of Woonzorg ook de kerntaken verwaarloosd door de fusie? Kunt u uw antwoord toelichten?

11

Aan wie worden de ouderenzorgonderdelen van Philadelphia worden afgestoten? Gebeurt dit voor een goede/eerlijke prijs?

¹ Persbericht, Espria. 28 mei 2009.

² De Telegraaf, 28 mei 2009: «18,4 miljoen verlies voor Philadelphia».

Antwoord

Antwoord van minister **Van der Laan** (Wonen, Wijken en Integratie), mede namens de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ontvangen 23 juli 2009) Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2008–2009, nr. 3002

1

De verzelfstandiging van Philadelphia uit Espria wordt door cliënten en hun Cliëntenraad, de Ondernemingsraad en de Participatieraad beschouwd als een stap in de richting van een herbezinning op de kerntaken zoals die voor de fusie met Evean en de personele unie met Woonzorg Nederland werden uitgeoefend: kleinschalige zorgverlening aan mensen met een verstandelijke beperking op christelijke grondslag. Als het besluit van de Raad van Bestuur van Espria mede dit oogmerk heeft, dan kan worden geconstateerd dat die basisgedachte breed gedragen is en dat de eveneens beoogde verbetering van de communicatie tussen Raad van Bestuur en de diverse vertegenwoordigende organen zich aan het voltrekken is. De staatssecretaris van VWS heeft het College sanering zorginstellingen (CSZ) gevraagd ook te monitoren op het draagvlak van alle betrokken partijen.

2

Volgens het persbericht van Espria van 28 mei jl. waaraan in uw vraag ook wordt gerefereerd, is op dit

moment alleen nog sprake van een «voorgenomen besluit» tot ontvlechting van Philadelphia uit Espria. Hierover mogen de medezeggenschapsorganen zich nog uitspreken. Voor het bestuur van Espria staat het besluit overigens vast. De feitelijke verzelfstandiging van Philadelphia zou volgens dit bericht «medio 2009» volgen. De twee maandelijks monitors van het CSZ stellen het ministerie van VWS in staat de ontwikkelingen te volgen. Het persbericht vermeldt tevens dat het samenwerkingsverband tussen Evean Groep en Woonzorg Nederland in stand blijft. Of daarmee ook in de nieuwe situatie sprake zal zijn van een personele unie tussen de betrokken organisaties is nog niet bekend. De straks zelfstandige rechtspersoon Philadelphia zal opnieuw juridisch moeten worden vormgegeven.

3 Vooropgesteld zij dat de term «nieuwe fusie» lijkt te veronderstellen dat in de huidige situatie sprake is van een fusie tussen de drie bij Espria betrokken partijen. Deze veronderstelling is niet juist. Binnen het werkverband Espria zijn alleen de zorgorganisaties Philadelphia en Evean Groep met elkaar gefuseerd. Een bestuurlijke of juridische fusie tussen deze twee fusieorganisaties met Woonzorg Nederland heeft nimmer plaats gehad. Een verzoek daartoe is in 2008 door de toenmalige minister voor WWI afgewezen. De organisatorische vormgeving van het Espria samenwerkingsverband is hiermee aldus beperkt gebleven tot de personele unie. Zoals hiervoor aangegeven, is nog niet bekend of ook in de nieuwe situatie sprake zal zijn van een personele unie tussen de betrokken organisaties. Zoals eerder met uw Kamer gecommuniceerd, kan een personele unie tussen maatschappelijke organisaties die vanuit hun eigen discipline samenwerking zoeken om gezamenlijk tot een betere maatschappelijke prestatie te komen, ons inziens nuttig zijn. Partijen kunnen zodoende hun beleid nauwgezet op elkaar afstemmen. Ook kan zo'n personele unie het onderlinge commitment verder versterken. Wat de corporaties betreft zijn personele unies met andere

maatschappelijke instellingen toegestaan. De betreffende statutenwijzigingen moeten vooraf door mij worden goedgekeurd. In de voorstellen voor het nieuwe corporatiebestel die ik op vrijdag 12 juni jl. aan uw Kamer heb vorgelegd, is opgenomen, dat voortaan alleen nog personele unies van corporaties met andere maatschappelijke organisaties zullen worden toegestaan op het niveau van het bestuur. Personele unies op het niveau van (ook) de Raad van Commissarissen van de betrokken organisaties zullen niet meer mogen. Een personele unie zoals ook Espria die thans kent, met zowel op bestuurlijk niveau als bij de RvC invulling door dezelfde personen, zal dan niet meer mogelijk zijn.

4 Zie het antwoord op vraag 3. Tussen de beide zorgorganisaties Evean Groep en Philadelphia Zorg én Woonzorg Nederland bestaat binnen Espria een personele unie. Alleen tussen de betrokken zorginstellingen Philadelphia Zorg en Evean Groep is sprake geweest van een feitelijke fusie. Het uitreden betekent derhalve het terugdraaien van de fusie die heeft plaatsgevonden tussen de meergenoemde zorgaanbieders. Of er in de nieuwe situatie sprake zal zijn van een personele unie zoals die thans op bestuurlijk én toezichtniveau bestaat en waarin naast de zorginstellingen ook de woningcorporatie participeert, is nog niet bekend.

5 Wat de woningcorporaties betreft wijs ik erop, dat deze alleen een bestuurlijke of juridische fusie mogen aangaan met andere corporaties. De statutenwijziging voor zo'n fusie moet vooraf ter goedkeuring aan mij worden vorgelegd. Over de voorgenomen fusie vraag ik het oordeel van de betrokken gemeenten en huurdersorganisaties. Hoewel van een formele instemmingprocedure geen sprake is en ik de oordelen te allen tijde zelf weeg, weegt het oordeel van gemeenten en huurders zwaar en zal een negatief oordeel van die zijde in de regel inhouden dat een fusie in de beoogde vorm geen doorgang krijgt. Zoals hiervoor aangegeven, mogen corporaties niet fuseren met andere maatschappelijke instellingen, maar zijn personele unies met dergelijke

instellingen (zij het beperkt tot het bestuurlijk niveau) wel toegestaan. Ook de statutenwijziging voor een personele unie moet vooraf aan mij ter goedkeuring worden vorgelegd. Omdat in die gevallen de zeggenschaps- en verantwoordelijkheidspositie van de corporatie niet verandert, wordt niet de zienswijze van gemeenten en huurdersorganisaties gevraagd. Een dezer dagen sturen de minister en staatssecretaris van VWS u een brief over onder andere de beleidsvoornemens ten aanzien van governance van zorginstellingen. Daarin gaan zij onder meer in op de invloed van belanghebbenden op besluitvorming aangaande fusies.

6 Een dergelijke volgorde lijkt inderdaad de meest logische. Het spreekt voor zich dat een gebrek aan draagvlak het fusieproces en het daarmee beoogde resultaat verder onder druk kan zetten. «Bezint eer gij begint» lijkt hier een goed devies. Voorts wijs ik u op het antwoord op vraag 5.

7 Op de hoogte en de inhoud van de kosten die met de fusie samenhangen en die gemaakt zullen gaan worden voor de verzelfstandiging bestaat op dit moment geen zicht. Na afronding van het proces van verzelfstandiging zal daarover meer bekend zijn. Het CSZ zal daarover naar verwachting meer vernemen dit jaar bij gelegenheid van hun monitor van het herstelplan.

8 De staatssecretaris van VWS heeft deze vraag zo gelezen dat u zich afvraagt of de afstoting van onroerende zaken van Philadelphia Zorg aan Woonzorg Nederland, terwijl de betreffende gebouwen nog in gebruik zijn bij Philadelphia, aan het zelfstandig kunnen opereren van Philadelphia na de verzelfstandiging in de weg staat. De bedoelde verkopen hebben erin geresulteerd dat Philadelphia Zorg over liquide middelen kwam te beschikken die hard nodig zijn om de financiële positie van de instelling op korte termijn te verbeteren. Dat er vervolgens een huursituatie ontstaat tussen Philadelphia Zorg en Woonzorg Nederland voor dezelfde huisvesting is begrijpelijk omdat de cliënten van Philadelphia Zorg niet

hoefden verhuizen. Zij ervaren van deze «operatie» niets. Er zal dus sprake zijn van een huurder-verhuurder-relatie. Tijdens het Algemeen Overleg over Philadelphia op 23 april jl. heeft uw Kamer overigens aangegeven een analyse te willen van de door Philadelphia aan WoonZorg Nederland verkochte gebouwen en de terughuur hiervan door Philadelphia. In reactie hierop heb ik toegezegd te proberen uw Kamer daarover meer informatie te doen toekomen. Hiertoe is het Centraal Fonds Volkshuisvesting (CFV) gevraagd op basis van informatie van Woonzorg Nederland na te gaan wat de financiële consequenties van deze verkoop (met terughuur) transacties voor Philadelphia zijn, ten opzichte van de situatie waarin zij het eigendom van de gebouwen zou hebben behouden. Het CFV beziet daarbij tevens welke uitgangspunten (b.v. kostprijs, markt) bepalend zijn geweest bij de huurprijsbepaling. Zodra de betreffende gegevens beschikbaar zijn, wordt uw Kamer daarover nader geïnformeerd.

9

In reactie op deze vraag stel ik voorop dat bij een fusie het streven naar een verbetering c.q. versterking van de kerntaken juist de primaire doelstelling van de fusiepartners zou moeten zijn. Mede gezien de tijd en energie die aan een fusieproces kunnen zijn verbonden, moet het inhoudelijk belang van een fusie centraal staan. Wat de corporaties betreft is de inhoudelijke meerwaarde (in dit geval voor de kerntaak volkshuisvesting) ook een belangrijk criterium bij de toetsing van een fusievoornemen. Andere eisen betreffen onder meer het behoud van de lokale binding. Een dezer dagen sturen de minister en staatssecretaris van VWS u een brief over onder andere de beleidsvoornemens ten aanzien van governance van zorginstellingen. Daarin gaan zij onder meer in op de invloed van belanghebbenden op besluitvorming aangaande fusies.

10

Mij zijn voorsnog geen signalen bekend die erop duiden dat Woonzorg Nederland haar kerntaken als gevolg van de samenwerking binnen Espria zou hebben verwaarloosd. Een eventueel oordeel daaromtrent zou kunnen worden

opgetekend uit de jaarstukken over het verslagjaar 2008, die daarbij met de jaarstukken over de voorgaande jaren zouden moeten worden vergeleken. Daarbij zouden overigens ook de mogelijke effecten van de in 2008 in gang gezette neergang van de economische ontwikkelingen moeten worden betrokken. De jaarstukken van Woonzorg Nederland over 2008 zijn thans nog niet ontvangen door het Centraal Fonds Volkshuisvesting. Met name vanwege de vastgoedtransacties die tussen Woonzorg Nederland en Philadelphia hebben plaatsgehad (zie ook vraag 8), zal het Fonds de ontwikkelingen bij deze woningcorporatie nauwlettend volgen. Indien de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven, zal ik daarover in het kader van mijn individueel toezichtoordeel opmerkingen maken. Ook voor VWS geldt dat voor het overgrote deel van de werkzaamheden die Philadelphia Zorg uitvoert, er sprake is geweest van uitvoering van de kerntaken zoals dat van Philadelphia mocht worden verwacht. Uit de u verstrekte gegevens van de Inspectie voor de Gezondheidszorg kan dat worden afgeleid. Niettemin is bij één locatie sprake van verscherpt toezicht. Of er in dat geval een directe relatie is te leggen met het verwaarlozen van taken als gevolg van het fusieproces is niet onomstotelijk vast te stellen.

11

Het bestuur van Philadelphia heeft aangegeven dat zij alle verkopen van vastgoed zullen voorleggen aan het CSZ. In alle gevallen zal de marktwaarde uitgangspunt zijn.